

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 31.10.1968, sp. zn. 5 Cz 36/68, ECLI:CZ:NS:1968:5.CZ.36.1968.1

Číslo: 41/1970

Právní věta: Výše úhrady za užívání bytu, která se řídí ustanoveními vyhl. č. 60/1964 Sb., je sporná vlastně jen tehdy, jestliže jsou brány v pochybnost skutkové předpoklady pro výpočet této úhrady (kvalita bytu pro zařazení do jedné ze čtyř kategorií, rozsah podlahové plochy, rozsah základního provozního zařízení bytu apod.) nebo jestliže je uplatňováno snížení této úhrady podle § 9 cit. vyhl. K určení sporné výše úhrady za užívání bytu je povolán místní národní výbor; to však neznámá, že by soud nebyl oprávněn k tomu, aby řešil otázku sporné výše úhrady za užívání bytu jako předběžnou otázku v řízení o povinnosti uživatele bytu k zaplacení úhrady za užívání bytu.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 31.10.1968

Spisová značka: 5 Cz 36/68

Číslo rozhodnutí: 41

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Byt, Hospodaření s byty, Národní výbory, Předběžná otázka

Předpisy: 99/1963 Sb. § 109

§ 135 40/1964 Sb. § 156 60/1964 Sb. § 5

§ 20

§ 9

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 41/1970 sb. rozh.

Výše úhrady za užívání bytu, která se řídí ustanoveními vyhl. č. 60/1964 Sb., je sporná vlastně jen tehdy, jestliže jsou brány v pochybnost skutkové předpoklady pro výpočet této úhrady (kvalita bytu pro zařazení do jedné ze čtyř kategorií, rozsah podlahové plochy, rozsah základního provozního zařízení bytu apod.) nebo jestliže je uplatňováno snížení této úhrady podle § 9 cit. vyhl.

K určení sporné výše úhrady za užívání bytu je povolán místní národní výbor; to však neznámá, že by soud nebyl oprávněn k tomu, aby řešil otázku sporné výše úhrady za užívání bytu jako předběžnou otázku v řízení o povinnosti uživatele bytu k zaplacení úhrady za užívání bytu.

(Rozhodnutí Nejvyššího soudu z 31. 10. 1968, [5 Cz 36/68.](#))

Žalovaný užívá od roku 1960 služební byt žalobce, a to i po zrušení pracovního poměru u žalobce dnem 21. 1. 1965. Po účinnosti vyhl. č. 60/1964 Sb. byla žalovanému žalobcem nově (od 1. 10. 1964) stanovena úhrada za užívání tohoto bytu částkou 55,- Kčs měsíčně, která však byla snížena o 20 % s ohledem na to, že žalovaný byl pracovníkem zemědělského podniku v pohraničí. Od té doby žalobce vybíral a žalovaný platil na úhradu za užívání bytu 44,- Kčs měsíčně; úhradu za vedlejší poplatky (jmenovitě vodné) žalobce nepožadoval.

Později - po skončení pracovního poměru mezi účastníky - zjistil žalobce ze zprávy průmyslového odboru ONV v Ú., že žalovanému již nepřísluší sleva 20 procent; protože žalovaný nesouhlasil s žádostí žalobce o doplacení, uplatnil žalobce žalobou u soudu proti žalovanému nejprve nárok na zaplacení částky 297,- Kčs z titulu doplateků na úhradu za užívání bytu od dubna 1965 do června 1967. Žalovaný trval na tom, že mu byla sleva poskytována oprávněně i v této době; kromě toho tvrdil, že výpočet úhrady nebyl proveden správně i proto, že jeho byt má plochu obytných místností menší o 4 m². Žalobce připustil - po vlastním přešetření -, že se zřetelem k slevě za vlhkost bytu činí úhrada 47,- Kčs měsíčně, záloha na vodné 4,- Kčs měsíčně. Upravil pak žalobní návrh tak, že na žalovaném požadoval - včetně vodného - za dobu již od 1. 10. 1964 do 30. 6. 1967 doplatek v částce 106,60 Kčs, po dalším rozšíření až do konce září 1967 v částce 277,60 Kčs. Poněvadž žalovaný uznával úhradu za užívání bytu 51,- Kčs měsíčně a vodné 4 Kčs měsíčně (nesouhlasil jen s tím, aby se tak stalo se zpětnou platností), soud prvního stupně nevyvolal řízení o určení výše úhrady místním národním výborem.

Při zkoumání důvodnosti žaloby rozdělil si okresní soud v Ústí nad Orlicí dobu, které se týká žaloba, na dva úseky: první do 31. 1. 1965 (kdy s ohledem na menší plochu obytných místností přeplatil žalovaný 24,- Kčs), druhý do 30. 9. 1967 (kdy žalovaný pozbyl nárok na slevu 20 % a kdy nedoplatek činil 96,- Kčs). Nárok na vodné přiznal soud prvního stupně žalobci jen za dobu od ledna do září (včetně) 1967 částkou 36,- Kčs, vycházející z toho, že zálohu lze žalovat jen v běžném roce a že za minulá léta bylo by třeba žalovat již pouze úhradu za vyčíslenou skutečnou spotřebu vody.

Krajský soud v Hradci Králové zamítl rozsudkem ze 6. 12. 1967 žalobu. K odůvodnění svého rozsudku uvedl zejména, že žalovaný platil po 1. 10. 1964 stejnou úhradu jako dříve (na základě dohody) a že se žalobce - chtěl-li požadovat jinou úhradu - měl podle § 20 vyhl. č. 60/1964 Sb. obrátit na místní národní výbor se žádostí o nové určení výše úhrady. Podle názoru krajského soudu nemohl si tuto otázku řešit soud sám, protože nejde o otázku předběžnou. Protože tedy podle krajského soudu nebyly dány podmínky pro rozhodování, krajský soud zamítl žalobu s tím, aby žalobce nejprve požádal místní národní výbor o určení výše úhrady a teprve po rozhodnutí místního národního výboru znovu žaloval u soudu, nebude-li pohledávka žalovaným zaplacená.

Nejvyšší soud rozhodl ke stížnosti pro porušení zákona podané předsedou Nejvyššího soudu, že byl rozsudkem krajského soudu v Hradci Králové porušen zákon a zrušil jej.

Z odůvodnění:

Správně zdůrazňuje krajský soud, že úhrada za užívání bytu a za služby spojené s užíváním bytu nesmí být po 1. 10. 1964 ani vyšší ani nižší, než stanoví ustanovení vyhl. č. 60/1964 Sb. o úhradě za užívání bytu a za služby spojené s užíváním bytu, popř. že určí výši úhrady za užívání bytu a za služby spojené s užíváním bytu místní národní výbor, jestliže se organizace a uživatel bytu o ní nedohodnou (§ 156 odst. 1 o. z. a § 20 vyhl. č. 60/1964 Sb.).

Protože úhrada za užívání bytu a za služby spojené s užíváním bytu nesmí být ani vyšší ani nižší, než stanoví jmenovaný předpis, může dojít ke sporu o jinou výši úhrady za užívání bytu prakticky jen tehdy, jestliže jsou brány v pochybnost skutkové předpoklady pro výpočet této úhrady (kvalita bytu pro zařazení do jedné ze čtyř kategorií, rozsah podlahové plochy, rozsah základního provozního

zařízení bytu apod.), nebo jestliže je uplatňováno snížení této úhrady podle § 9 cit. vyhl. V této věci odpadl spor o tom, zda plocha obytných místností činí jen 15 m² a zda pro vlhkost bytu náleží sleva 10 % podle § 9 odst. 2 cit. vyhl., když žalobce vyhověl plně oběma těmto požadavkům žalovaného při novém vlastním výpočtu úhrady. Nevyřešenou zůstala toliko otázka, zda žalovanému náleží sleva 20 % z úhrady i za dobu, kdy již nepracoval pro žalobce.

Žalobce uvedl již v žalobě, že slevu 20 % poskytoval žalovanému na základě povolení průmyslového odboru ONV v Ú. pro byty žalobcem obhospodařované a že týž orgán se vyslovil později tak, že sleva náleží jen za předpokladu, že je uživatel bytu pracovníkem organizace (žalobce). Jde zřejmě o slevu poskytovanou podle ustanovení § 9 odst. 3 vyhl. č. 60/1964 Sb., která připouští snížení úhrady za užívání bytu až o 50 % podle směrnic okresního národního výboru. Vzhledem k tomu bylo třeba zjistit, zda a jaké směrnice vydal v tomto směru okresní národní výbor, a v kladném případě jak se odrazily v dohodě uzavřené mezi účastníky. Po zjištění obsahu takových směrnic a obsahu dohody uzavřené mezi účastníky o výši úhrady po 1. 10. 1964 bylo nutno s přihlédnutím k účelu a cíli ustanovení § 9 odst. 3 vyhl. č. 60/1964 Sb. posoudit, zda poskytnutá sleva z úhrady za užívání služebního bytu náleží skutečně pouze po dobu trvání pracovního poměru uživatele bytu u organizace.

Nelze vyloučit, že se i otázka doby trvání slevy 20 % stala předmětem dohody o výši úhrady za užívání bytu; potom by bylo na soudu, aby podle obsahu takové dohody rozhodl o žalobním návrhu. Nestala-li se tato otázka předmětem dohody o výši úhrady za užívání bytu a je-li uplatňováno odpadnutí podmínek pro další poskytování slevy, rozhoduje o výši úhrady podle § 156 odst. 1 o. z. a § 20 vyhl. č. 60/1964 Sb. místní národní výbor. Ovšem neobstojí názor krajského soudu, že tu nejde o prejudiciální otázku, kterou by si případně mohl řešit i soud v tomto řízení.

Místní národní výbory rozhodují o výši úhrady za užívání bytu, soudy pak o povinnosti zaplatit tuto úhradu. Rozhodování soudů o povinnosti zaplatit tuto úhradu předpokládá předcházející rozhodnutí o její výši. Pro rozhodnutí soudu o povinnosti zaplatit úhradu je tedy vyřešení výše úhrady předurčující (prejudiciální); prejudiciální otázkou se rozumí taková otázka, jejíž předcházející vyřešení je předpokladem rozhodnutí věci samé.

Je-li taková předběžná otázka jiným orgánem (v daném případě správním) již vyřešena, soud vychází z takového rozhodnutí podle § 135 odst. 2 o. s. ř. Není-li taková předběžná otázka jiným orgánem dosud vyřešena, a není-li soud oprávněn ji řešit (jde-li o případy § 135 odst. 1 o. s. ř.), soud přeruší řízení podle § 109 odst. 1 písm. b) o. s. ř. až do vyřešení této otázky kompetentním orgánem; je-li soud oprávněn ji řešit, může řízení přerušit podle § 109 písm. c) o. s. ř., anebo si samostatně předběžnou otázku vyřešit. Rozhodovací pravomoc jiných orgánů není řešením předběžných otázek soudem narušena; příslušný orgán může otázku rozhodnout bez ohledu na její vyřešení soudem kdykoli sám. Jeho event. odlišné rozhodnutí by mohlo být důvodem obnovy řízení podle § 228 odst. 1 písm. a) o. s. ř.

Jestliže se v této věci po podání žaloby na plnění ukázala spornou výše úhrady ve smyslu § 9 odst. 3 vyhl. č. 60/1964 Sb., neopravňovalo to krajský soud k tomu, aby žalobu zamítl jen proto, že jinak příslušným orgánem nebyla výše úhrady rozhodnuta; krajský soud mohl nejvýše uvažovat o přerušení řízení, leč ani to nebylo nutné.

Zbývá poslední otázka, kterou se krajský soud nezabýval v důsledku jiného právního názoru, zda totiž žalovanému náležela sleva i za dobu před

1. 10. 1964. Nehledě k tomu, že neodpovídá skutečnosti závěr krajského soudu, že před 1. 10. 1964 platil žalovaný úhradu za užívání bytu ve stejné výši jako po 30. 9. 1964 (protože byla podstatně nižší), bylo by nutno - i kdyby tu byl nárok na slevu podle dřívějších předpisů - přihlédnout k námitce

promlčení, kterou žalobce vznesl s ohledem na případný přeplatek.

Krajský soud v Hradci Králové, který vycházel z nesprávného právního názoru, porušil zákon v ustanoveních § 109, 135 a 220 o. s. ř. ve spojení s ustanoveními § 156 odst. 1 o. z. a § 9 odst. 3 a § 20 vyhl. č. 60/1964 Sb.